

Uitspraak

van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (GKPNU)

Waar klager staat kan ook klaagster worden gelezen

Deze uitspraak betreft de klachtmelding van XX (**XX**) klinisch in zorg bij Altrecht, zorgeenheid XX, XX, XX

I. Verloop

Bij het secretariaat van de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht (voor het vervolg: de Klachtencommissie) is een klachtmeldingsformulier d.d. 11 maart 2021 van klager op 12 maart 2021 ontvangen en geregistreerd onder nummer GKPNU 014.21.2312.

Beschrijving van de klachten:

Op bovenvermeld formulier zijn de klachten als volgt omschreven:

1. Klacht tegen verplichte medicatie (depot).
2. Klacht tegen beperking vrijheid om zijn leven in te richten (beperking bewegingsvrijheid).

De klachten zijn ontvankelijk op grond van artikel 10.3 Wvvggz; klager ontvangt verplichte zorg op grond van een zorgmachtiging met expiratedatum 25 maart 2021. Een kennisgeving mondelinge uitspraak verplichte zorg (KMU) is verstrekt voor 26 februari 2021 tot en met 26 augustus 2021.

De klachten zijn behandeld in een hoorzitting van de Klachtencommissie op 18 maart 2021. In verband met de corona-beperkingen vond deze plaats via beeldbellen (StarLeaf).

Klager had ook een schorsingsverzoek ingediend. De behandelaar heeft vrijwillig ingestemd met toediening verplichte medicatie tot aan de uitspraak van de Klachtencommissie, waardoor het schorsingsverzoek niet afzonderlijk behoefde te worden behandeld.

Direct na de hoorzitting is, vanwege het gestelde ernstig nadeel, een verkorte uitspraak m.b.t. de klacht tegen verplichte toediening medicatie (nog zonder het verslag van de hoorzitting en de overwegingen die tot de uitspraak hebben geleid) verzonden aan klager (en zijn PVP) en verweerders.

Verschenen zijn:

Klager:

- XX (voor het vervolg: klager)
- XX, patiëntenvertrouwenspersoon (voor het vervolg: PVP)

Verweerders:

Namens Zorgeenheid XX

- XX, psychiater (voor het vervolg: verweerder 1)
- XX, co-assistente;

Namens Gebiedsteam XX

- XX, Casemanager/Verpleegkundige (voor het vervolg: verweerder 2)

De Klachtencommissie bestaat uit:

- XX, jurist, voorzitter GKPNU
- XX, psychiater
- XX, GZ-psycholoog

XX, ambtelijk secretaris, is aanwezig voor de verslaglegging.

De volgende documenten stonden de Klachtencommissie in kopievorm ter beschikking:

- Klachtmeldingsformulier GKPNU d.d. 11-03-2021

- Relevante informatie uit het medisch dossier van klager, met zijn schriftelijke toestemming voor inzage door de Klachtencommissie, te weten: XX

Op grond van de wet moet de Klachtencommissie al haar uitspraken openbaar maken en publiceren. Om die reden staan alleen in de aanhef de namen van betrokkenen en staan in het verslag en in de overwegingen alleen functies en rollen genoemd. Uiteraard worden de namen van betrokkenen in de aanhef niet in de te publiceren uitspraak genoemd.

II. Verslag van de hoorzitting

De voorzitter heet allen welkom. Klager laat weten dat zijn PVP het standpunt van Klager mede mag verwoorden.

M.b.t. klacht 1 tegen verplichte medicatie.

Standpunt van klager/PVP

Klager

Klager verzet zich tegen verplichte medicatie. Hij zegt beter te functioneren zonder medicatie. Het gaat niet goed met hem nu juist vanwege de medicatie. Hij heeft hiervoor 4 a 5 weken geen medicatie gehad: alles ging toen goed, hij heeft zelf toen ook alles geregeld, niemand heeft hem geholpen. Hij wil niet in de kliniek zijn, hij gaat liever naar het Leger des Heils.

PVP

Klager meent dat hij geen psychische stoornis heeft. De zorgmachtiging is het gevolg van een dubbelganger die ervoor heeft gezorgd dat klager de zorgmachtiging heeft gekregen. Klager hoort stemmen maar dat hoort hij zijn hele leven al. Hij kan daar prima mee leven en functioneren. Klager kan deze stemmen ook goed onderdrukken. In het verleden heeft hij altijd goed gefunctioneerd. Hij heeft ook twee bedrijven gehad. Klager verzet zich tegen verplichte medicatie omdat hij hierdoor de stemmen niet goed kan controleren. Als hij geen medicatie gebruikt dan heeft klager meer macht over de stemmen. Het gaat vanaf dat klager is teruggekeerd uit XX niet goed met klager vanwege de verplichte medicatie. Op dit moment krijgt klager oraal een lichte dosis antipsychotica maar dat doet klager alleen omdat hem was toegezegd dat hij dan naar buiten mocht.

Standpunt van verweerders

Verweerder 1

Verweerder 1 stelt dat Klager sinds een week risperdal 1 mg krijgt: het gaat hierbij om een hele lage dosering. Verweerder 1 hoort nu voor het eerst dat klager klachten hiervan ondervindt in de zin dat de medicatie van invloed is op de mate van stemmen die klager hoort. Medicatie wel nodig vanwege ernstige nadelen: klager leeft op andere manier dan de gemiddelde Nederlander; hij is een vrijbouter die graag op zichzelf is. Op zich is daar niets mis mee maar wel als het leidt tot ernstige nadelen. Bij een vorige ontslag nam hij geen medicatie meer wat weer leidde tot heropname waarbij medicatie per depot werd toegediend: acemap 1x in de week ter voorkoming van ernstig nadeel.

Vragen van commissie

Aan verweerder 1

Op verzoek van de commissie waarom verplichte medicatie nodig is, antwoordt verweerder 1 dat zonder medicatie ze niet verder komen. Het is niet mogelijk zonder medicatie een samenwerkings- en vertrouwensrelatie op te bouwen. Je blijft dan in een situatie verkeren van een klinische opname die oneindig lang kan duren. En wat te doen met de zorgmachtiging: opheffen kan niet vanwege de ernstige nadelen. En als klager wordt ontslagen uit de kliniek, dan gebeurt hetzelfde als wat hiervoor gebeurde: het leidt dan weer tot een heropname omdat klager zijn medicatie niet inneemt.

M.b.t. klacht 2 tegen beperking vrijheid om leven in te richten (beperking bewegingsvrijheid).

Standpunt van klager/PVP

Klager

Klager verzet zich tegen de beperking van zijn vrijheid: hij mag het terrein van de kliniek niet af. Op 2 februari 2021 werd hem gezegd dat hij weg mocht uit de kliniek en hij geen medicatie meer hoefde. Dat hebben ze trouwens niet tegen de rechter gezegd. Daarna hebben ze klager weer opgenomen en medicatie gegeven. Die ene dag dat klager weg was, was omdat hij onder de invloed was van de medicatie. Klager wil van het terrein omdat hij van alles moet regelen. Hij heeft dat ook altijd kunnen doen zolang hij geen medicatie had.

PVP

Klager heeft zijn hele leven een zwervend bestaan gehad. Klager mag niet naar buiten omdat de behandelaar/psychiater bang is dat klager dan wegloopt of weer wegloopt nadat hij naar Duitsland is gegaan. Maar het is juist vanwege de medicatie dat klager naar XX is gegaan: klager kan door de medicatie namelijk dan de stemmen in zijn hoofd niet onderdrukken. De PVP benadrukt nog eens dat het ernstig nadeel zoals vermeld in de Wvvggz er niet is. De medicatie zorgt juist voor ernstig nadeel. De opname in de kliniek zorgt er weer voor dat klager persoonlijke zaken niet kan regelen waardoor het weer onmogelijk wordt deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Klager moet persoonlijke zaken regelen in verband met zijn uitkering. Hij wil daarom van het terrein af kunnen. Hij wil ook kunnen wandelen en zijn rondje in Zeist kunnen maken omdat het goed is voor zijn conditie.

Standpunt van verweerders

Verweerder 1

Het probleem is dat het moeilijk is om met klager een samenwerkings- en vertrouwensrelatie op te bouwen op grond waarvan verweerder 1 in staat is om een degelijke risicotaxatie te doen. Al bij de kennismaking wilde klager alleen maar spreken in bijzijn van een advocaat. Wat betreft de bewegingsvrijheid van klager: het terrein van de kliniek is best groot. Verweerder 1 kan door de onmogelijkheid om een risicotaxatie te doen niet inschatten wat de gevolgen zijn wanneer klager meer bewegingsvrijheid wordt gegeven.

Vragen van commissie

Aan klager

Op de vraag wat klager gaat doen als hij bij kliniek weg mag, antwoordt klager dat hij zijn bedrijven waaronder een beveiligingsbedrijf weer gaat oppikken. Hij heeft ook nog een busje en honden: hij heeft altijd honden getraind. Maar de eerste twee maanden doet klager even niets: eerst moet alle medicatie uit zijn lijf. Ook blijft klager niet in Nederland. Zijn bedrijven moest klager tweemaal sluiten in Nederland. Dus Nederland gaat het niet meer worden. Klager heeft daar geen probleem mee: klager heeft altijd een zwervend bestaan geleid. Dat doet klager bewust: als de Italiaanse maffia klager vindt, krijgt klager een kogel door zijn kop. Klager heeft nog nooit een huis gehad, wel een woonwagen. Al meer dan 25 jaar heeft klager postadressen omdat klager niet op een vaste locatie wil of kan wonen maar klager kan overal terecht want klager kent plekken, maar klager geeft geen adressen door want dan kunnen ze klager vinden. Ook in de kliniek is klager niet veilig als ze erachter komen waar klager zit. Het is altijd goed gegaan zonder medicatie. Nu is het 1 keer fout gegaan maar dat kwam door de medicatie.

Aan verweerder 1

Op de vraag naar het toekomstperspectief van klager, antwoordt verweerder 1 dat ze hopen een kans te krijgen klager te behandelen waardoor het mogelijk is om een samenwerkingsrelatie op te bouwen waardoor klager buiten de kliniek kan functioneren. Verweerder 1 betwijfelt of klager dan ook aan het werk kan gaan: dit is in het verleden ook niet het geval geweest. Klager heeft, zo begrijpt verweerder 1, jarenlang geleefd onder een brug zonder werk. Het streven is dat klager spoedig zijn eigen gang kan gaan maar alleen wanneer dat op een veilige manier kan. Klager zelf heeft en wil geen vaste woon- of verblijfplaats. Het dilemma is dat de Wvvggz aan psychiaters oplegt dat ernstige nadelen voorkomen moeten worden. Als klager op straat blijft leven, leidt dat voor ouderen zoals klager tot ernstig nadeel dat psychiaters nu juist moeten voorkomen.

Aan verweerder 2

Op de vraag hoe lang klager onder een brug heeft gewoond, bevestigt verweerder 2 dat klager iets korter dan 2 jaar onder een brug heeft gewoond zonder werk.

Laatste woord klager

Ik heb geen vertrouwen in verweerder 2 en ook niet in verweerder 1 en ga haar dan ook aanklagen. Verweerder 1 kent mij niet en kan zij dus geen oordeel geven over mij. Sinds 2 februari 2021 kon ik alles regelen toen ze mij ontsloegen uit de kliniek. Nu kan en mag ik niets meer.

Nadat alle aanwezigen hebben aangegeven geen vragen of toevoegingen meer te hebben wordt de zitting gesloten.

III. Overwegingen en beoordeling

Op grond van de verklaringen tijdens de zitting en de documenten die aan de Klachtencommissie ter beschikking staan, overweegt de commissie het volgende:

- **Vooraf.**
Meer in het algemeen overweegt de Klachtencommissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de vereisten van de Wvvgz (onder meer vastlegging van het behandelbeleid in een zorgplan, het schriftelijk motiveren van de noodzaak tot verplichte zorg in relatie tot het ernstig nadeel en het schriftelijk kennis geven hiervan aan de patiënt). Op medisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit, doelmatigheid en veiligheid. Dat wil zeggen dat het medisch ingrijpen in verhouding moet staan tot het af te wenden ernstig nadeel, dat er geen minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn en dat de maatregel bijdraagt aan het bereiken van het behandeldoel en dat de patiëntveiligheid gewaarborgd is. Daarnaast moet (ambulante) verplichte zorg veilig zijn voor de cliënt, de naastbetrokkenen en de hulpverlening.

- **Algemene feiten en omstandigheden.**
Klager is onvrijwillig opgenomen op grond van een zorgmachtiging. De rechtbank Midden-Nederland heeft bij uitspraak de zorgmachtiging afgegeven voor de periode van 25 september 2020 tot en met 25 maart 2021, waarbij de volgende vormen van verplichte zorg (ex artikel 3:2 Wvvgz), voor zover relevant voor deze klacht, zijn toegestaan: beperken bewegingsvrijheid, aanbrengen beperkingen waaronder het gebruik van communicatiemiddelen, het toedienen van medicatie, het verrichten van medische controles waaronder bloedonderzoek en opname in een accommodatie.

Bij korte mondelinge uitspraak heeft de rechtbank Midden-Nederland de zorgmachtiging verlengd en afgegeven voor de periode 26 februari 2021 tot en met 26 augustus 2021, waarbij het volgende is bepaald voor zover relevant voor deze klacht: toedienen van medicatie (zowel in ambulante als in klinische setting), het opnemen in een accommodatie als het ernstig nadeel niet langer ambulante kan worden afgewend en beperken bewegingsvrijheid dat alleen van toepassing is in een klinische opname.

Op 19 februari 2021 heeft de psychiater klager schriftelijk geïnformeerd over het verlenen van verplichte zorg, dat voor zover van toepassing op deze klacht inhoudt het toedienen van antipsychotische medicatie, zo nodig met ondersteunende rustgevendende medicatie. De vorm van toediening is verder niet omschreven en de verplichte zorg bestaat verder uit het opnemen in een gesloten accommodatie, waarbij de bewegingsvrijheid tijdelijk kan worden beperkt.

Op 09 maart 2021 heeft de psychiater klager schriftelijk geïnformeerd over het verlenen van verplichte zorg, dat inhoudt het toedienen van medicatie met een antipsychotica. Hierbij is aangegeven dat de medicatie zowel op orale wijze als via een langwerkend depot kan worden toegediend.

Aan klager zijn deze twee brieven met informatie over het verlenen van verplichte zorg uitgereikt, waarop de redenen staan vermeld waarom de verplichte zorg wordt gegeven te weten: ernstig nadeel

voorkomen, de geestelijke gezondheid stabiel te krijgen en te herstellen zodat klager zo veel als mogelijk zelf kan bepalen wat hij doet. De psychiater heeft in de brief ook toegelicht waarom er geen andere mogelijkheden meer zijn dan de uitvoering van de benoemde verplichte zorg.

- Met betrekking tot klager

Klager heeft op 11 maart 2021 een klacht ingediend bij de Klachtencommissie, dat bestaat uit twee onderdelen:

1. Klacht tegen de toediening van verplichte medicatie te weten een antipsychoticum toegediend via een depot. Klager is het niet eens met de medicatie. De medicatie zorgt ervoor dat hij stemmen die hij al zijn hele leven hoort, niet kan onderdrukken. Zonder medicatie gaat dat volgens klager prima. Klager wil absoluut geen depot medicatie.
2. Klacht over de beperking bewegingsvrijheid die is opgelegd in het kader van de zorgmachtiging. Klager mag de afdeling niet af om naar het dorp te gaan. Klager mag alleen naar de kleine luchtplaats. Klager wenst een ommetje te maken op het terrein van de instelling.

- Met betrekking tot het ernstig nadeel;

Het ernstig nadeel is gelegen in het feit dat klager een psychotisch toestandsbeeld laat zien. Klager laat zich nauwelijks begrenzen, is boos en heeft irrationele ideeën. Klager heeft geen woning, hij is zwervende en wil in de toekomst een bus kopen en vanuit deze bus honden gaan trainen. Hij kan niet op een vaste plaats wonen, omdat hij dan mogelijk vermoord wordt door bijvoorbeeld de maffia. Zijn uitingsvormen nemen dusdanige vormen aan dat klager zodanige schade bij zichzelf aanricht door zijn uitingen (waanideeën en complotten) dat hij bij zijn terugkeer in de samenleving ernstige schade toebrengt en maatschappelijke teloorgang dreigt.

- Met betrekking tot de verplichte zorg;

Sinds 26 februari 2021 is klager middels een aansluitende zorgmachtiging weer in verplichte zorg. De zorgmachtiging is afgegeven voor een periode van zes maanden.

- Beoordeling en conclusie.

Klager is een man zonder vaste woon- of verblijfplaats die sinds een paar jaar in beeld is bij de GGZ, aanvankelijk was klager in behandeling bij het ambulante team. Klager is een zorgmijder die geen ziektebesef en- inzicht heeft. Klager leidt een zwervend bestaan en heeft een psychische stoornis, in de vorm van psychotische stoornis. Sinds 25 september 2020 is klager in verplichte klinische zorg. Op de zitting toont klager zich boos en er is geen enkele vorm van samenwerking met behandelaren. Klager geeft meerdere keren aan op de zitting dat hij weg wil, geen medicatie wenst, dat hij een bus wil kopen om daarna honden te gaan trainen. Niet in Nederland, daar wordt hij dwarsgezet, bij voorkeur vertrekt hij naar het zuiden van Europa. Klager vertelt dat hij niet lang op eenzelfde plaats kan blijven, omdat hij dan wordt omgebracht, bijvoorbeeld door de maffia.

Klachtonderdeel 1; verplichte medicatie door middel van een depot.

Klager heeft een klacht ingediend tegen de toediening van medicatie. Klager is niet ziek en wil weg uit de instelling. Hij verwacht alles zelf te kunnen regelen. Klager toont geen ziekte inzicht en er is geen samenwerking met behandelaren. Klager wantrouwt behandelaren.

Klager weigert alle medicatie. Op grond van het dossier en dat wat op zitting is besproken komt de commissie tot de conclusie dat er heel veel is geprobeerd om met klager in samenwerking te komen om zo het ernstig nadeel te verminderen. Ook uit de beschikking van de rechtbank is op te maken dat een ambulante setting de voorkeur heeft. Begin februari 2021 is klager met verlof gegaan. Per direct is hij gestopt met de medicatie en naar Duitsland vertrokken. Na twee weken is klager psychotisch ontregeld weer opgenomen en ontvangt sinds dat moment weer verplichte klinische zorg.

Nu de zorgmachtiging tot en met 26 augustus 2021 is afgegeven is de commissie van mening dat het voor de hand ligt dat klager wordt ingesteld op adequate medicatie door toediening van een langdurig depot. Hierdoor verwacht de commissie dat er een vorm van samenwerking ontstaat tussen klager en behandelaren. Het heeft de voorkeur dat dit alles geschiedt op vrijwillige basis en in een ambulante

setting. Uit het dossier en dat wat op zitting naar voren is gebracht is vrijwilligheid, ambulant en samenwerking op dit moment geen optie, klager weigert alle medicatie. Overeenstemming met behandelaren is er niet en gezien de feiten is dit ook zonder verplichte medicatie niet te verwachten.

De psychiater heeft op 8 maart 2021 een informatiebrief over het verlenen van verplichte zorg ter kennisgeving aan de Geneesheer-Directeur gezonden die de brief daarna heeft uitgereikt aan klager. Hierbij is aan de formele eisen voldaan om klager op te nemen in een accommodatie en de psychotische ontregeling te behandelen met medicatie in de vorm van een langdurig depot.

Het is de commissie gebleken dat aan alle voorwaarden voor (verplichte) toediening van medicatie ex Wvvgz is voldaan. De commissie is van oordeel dat het toedienen van medicatie proportioneel, subsidiair, doelmatig, het behandeldoel wordt hiermee bereikt en dat het veilige zorg is.

Deze verplichte medicatie is het ultimum remedium (laatste redmiddel) voor klager. De commissie hoopt dat met deze verplichte toediening een uitzichtloos verblijf in een instelling kan worden voorkomen. Met de toediening van een langwerkend depot antipsychoticum kan mogelijk worden bereikt dat medio 2021 er perspectief is voor klager om ambulante zorg te krijgen.

De commissie verklaart de klacht tegen de verplichte medicatie **ongegrond**.

Klachtonderdeel 2; beperking bewegingsvrijheid, alleen verblijf kleine luchtplaats geoorloofd.

Klager wil weg uit de instelling om dagelijks zijn ommetjes maken op het terrein van de instelling en de bossen. Uit het dossier maakt de commissie op dat klager meerdere malen ongeoorloofd afwezig is geweest. Behandelaren hebben de politie ingeschakeld om klager terug te laten keren naar de instelling voor het ontvangen van verplichte zorg om het ernstig nadeel te verminderen. Klager heeft in dit kader een zorgmachtiging waarbij onder andere verplichte zorg in een instelling door de rechtbank is opgelegd, waarin staat opgenomen dat de bewegingsvrijheid kan worden beperkt.

Op 19 februari 2021 heeft de psychiater een informatiebrief over het verlenen van verplichte zorg ter kennisgeving aan de Geneesheer-Directeur gezonden die de brief daarna heeft uitgereikt aan klager. Hierin is bepaald dat de verplichte zorg onder meer bestaat uit opname op een gesloten afdeling, waarbij de bewegingsvrijheid van klager is beperkt. Op de zitting heeft klager meerdere malen aangegeven dat hij plannen heeft om te vertrekken. Gezien deze uitingen acht de commissie het voorstelbaar dat klager zich ook daadwerkelijk aan de verplichte zorg zal onttrekken, zoals hij recent heeft gedaan.

Het is de commissie gebleken dat hiermee aan de formele eisen is voldaan om klager op te nemen in een accommodatie en de bewegingsvrijheid te beperken tot toegang tot de kleine luchtplaats waarbij klager de mogelijkheid heeft om te verblijven in de buitenlucht.

De Klachtencommissie verklaart de klacht **ongegrond**.

IV. Uitspraak

De Klachtencommissie verklaart:

- Klacht 1: **ongegrond**
- Klacht 2: **ongegrond**

Aldus besloten te Utrecht op 18 maart 2021 door de GGZ Klachtencommissie Patiënten en Naasten Utrecht en ondertekend door de voorzitter, XX, op 22 maart 2021:

Deze uitspraak wordt verzonden aan klager, de PVP, verweerders, de leiding van de zorgaanbieder, de raad van bestuur, de geneesheer-directeur van de zorgaanbieder, alsook de Inspecteur voor de Gezondheidszorg.

Nadat de Klachtencommissie een beslissing heeft genomen of wanneer de Klachtencommissie niet tijdig een beslissing heeft genomen, kunnen klager, de vertegenwoordiger, de zorgaanbieder of een nabestaande van klager een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht.